

Spravodlivosť v paragrafoch

Oči sú zmyslové orgány, vďaka ktorým ľudia vidia svet. Pozorujú striedanie svetla a tmy, dňa a noci. Vnímajú rodinu, v ktorej vyrastajú, svojich rodičov, súrodencov, príbuzných. Oni im ako prví ukladajú do pamäti, čo sa smie a čo nie. Sledujú tiež spoločnosť, v ktorej žijú, politický systém, našich vládnych predstaviteľov, ich rozhodnutia, vydané zákony, ale aj prehrešky voči nimi vydaným zákonom. Zrakom si vytvárajú prvý dojem o ľuďoch okolo seba, delia ich na dobrých a zlých, sympatických a nesympatických, spravodlivých a nespravodlivých.

Môžu ale vidieť spravodlivosť? Dotknúť sa jej? Spravodlivosť by sa mala nachádzať v paragrafoch. Čo ale je paragraf? Je to časť právneho predpisu či zmluvy, znak pripomínajúci dve spojené písmená es. Ako sa v ňom teda môže ukrývať moc spravodlivosti? Ako môže znak niekomu na súde prilepiť, či ublížiť? Ono to totiž nikdy nie je o znakoch. Ani o zákone, ktorý píše o tom, čo môže občan v medziach zákona vykonávať a čo nie. Spravodlivosť existuje a ľudia ju môžu ľahko dosiahnuť. Prečo teda žijeme v spoločnosti, kde to tak ani zďaleka nevyzerá?

Čo je napísané, to je dané. Zákony sú teda dané, prečo ale nie dodržiavané? Je to o ľuďoch. O ich zásadách a morálnom prístupe. Len občania a spoločnosť, v ktorej žijú, rozhoduje o tom, či paragraf budú považovať za obyčajný znak, alebo mu budú pripisovať význam. Niektorí jedinci v spoločnosti majú pocit, že pre nich zákony ani paragrafy neplatia. Správajú sa nezodpovedne. Pravidlá spoločnosti porušujú na každom kroku. Ale spravodlivosť akoby stála na ich strane. Azda môže byť naozaj taká slepá?

V súčasnosti ľudia vidia spravodlivosť, vnímajú ju a túžia po nej. Ved' koho by dnes nepotešili peniaze, ktoré môže využiť na čo len chce? Nemusí ani len pohnúť prstom. Len prehliadnu spravodlivosť, tým, že niekoho prepustia na slobodu, hoci je pre spoločnosť a ľudí v nej žijúcich, niekedy až životu nebezpečný. Paradoxom je, že tí, ktorí by ho mali dodržiavať najviac a ísť spoločnosti príkladom, ho porušujú najviac. Dokonca aj politici, ktorí navrhujú a schvaľujú zákony, ju často prehliadajú. Sú známe prípady opitých politikov, ľudí z vyššej spoločnosti zapletených do korupcie či mafiánskych praktík. Kto na to dopláca? Predsa tí najslabší, ktorí sa nevedia brániť. Sú len malými rybičkami pre veľkých žralokov, ktorí ich požierajú. Pri probléme obyčajných ľudí a veľkých mien, akoby spravodlivosť nebola spravodlivá. Len preto, že tí, ktorí na ňu majú jasný nárok, si ju nemôžu zaplatiť. Časté sú prípady okrádania dôchodcov podvodníkmi, úmrtia ľudí pod motorovými vozidlami známych podnikateľov a podobne.

Mnohí si určite povedia, veď je známe klišé. Kým sa to netýka ľudí osobne alebo ich blízkych, pokojne neprávom prehladajú. Veď sa to dialo a vždy bude. Ak to spoločnosť nenapraví, bude sa ďalej a ďalej rútiť do priepasti chaosu a bezprávia. Veď tie najtragickjšie príbehy píše život sám. Tie, ktoré potvrdzujú moje slová. A v nich sa ukázalo, na koho strane stojí spravodlivosť v realite. Je ťažké vybrať jednu zo stovky ľudských tragédií. No pre mňa osobne to bolo o tom, kde všetko týkajúce sa spravodlivosti, práva, zákonov a paragrafov bolo znehodnotenú ľudskou hlúposťou. Je zarážajúce, ako sa spravodlivosť v paragrafoch obchádza spoločnosťou a najmä jej predstaviteľmi, ktorí by mali byť ústami spravodlivosti. Zasiahnuť spravodlivo, kde je to potrebné.

Spomínam si na prípad spred asi deviatich rokov. Písalo sa o ňom aj v tlači, vysielala ho televízia, no ani to akoby nepohlo s ľudským svedomím, hoci ono je najväčšou spravodlivosťou ukrytou v našom vnútri. Len ono nás núti napraviť vlastné chyby, no akoby ho niektorí jedinci ani len nemali. Kde bolo, tam bolo... Žili štyria mladí ľudia. Juraj a Nikola spolu chodili, Vierka a Tomáš boli priatelia z práce. Tieto dvojice navzájom nič nespájalo, až do tragického okamihu. V nedeľu o pol tretej v noci sa Nikola a Juraj vracajú zo svadby. Sami túžia po tom, aby počuli vlastné svadobné zvony. Plánujú si spoločnú budúcnosť, majú radosť jeden z druhého. To ešte netušia, že oproti nim sa rúti Škoda Octavia vysokou rýchlosťou. Šialenú jazdu riadil vtedy čerstvo dospelý Tomáš, vedľa neho sedela jeho kamarátka Vierka. Vodič vtedy časovanej bomby, ktorá navždy zmenila ich osudy, plány. No aj životy ich príbuzných. Tomáš mal vodičský preukaz krátko a auto mal požičané od otca. Autá sa stretnú v neprehľadnej zákrute, vo veľkej rýchlosti. Spis vraví, že Tomášovo auto išlo asi 130 km na hodinu. Pri nehode namiesto zahynuli naši zaľúbenci. Juraj – pracovitý, šikovný mladý muž, ktorý sa staral o rodinu. Nikdy nepil a k alkoholu mal odpor. A Nicoleta, ktorá bola čestná a svedomitá. Keď šoférovala, bola veľmi opatrná, aby niekomu neublížila. Tí, ktorých príbuzní namiesto svadobných zvonov počuli pri poslednej rozlúčke s nimi len zvony do hrobu. Spolujazdkyňa Vierka zo smrtiaceho auta, našťastie, prežila. Zotavovala sa z ťažkých zranení rok. Pol roka ležala a druhého pol roka chodila s barlami. Utrpela trieštivú zlomeninu stehennej kosti, otras mozgu tretieho stupňa. Ešte má klinec v nohe. A čo vodič, ktorý to všetko zapríčinil? Vtedy osemnásťročný vodič Tomáš vyviazol len s vyvrtnutým členkom. Aspoň sa nevyhne spravodlivému trestu, ktorý si jednoznačne zaslúži. Vyšetrovateľ po týždni uzavrel prípad. Tomáš veľmi dobre vedel, aký trest mu hrozí. Je tragikomické, že sám študoval právo. Napriek tomu veselo porušil zákon. O výške trestu pre mladého muža mal rozhodnúť súd. V súdnej sieni ale spravodlivosť tiež nedostala zadosťučinenie. Prípadu sa zriekli traja sudcovia. Dôvod? Boli v kamarátskej vzťahu s otcom obžalovaného. Preto namiesto väzenia odkráčal Tomáš naspäť na slobodu.

Výsledok? Rodičom Nikoly a Juraja ostali len oči pre plač. Chodia za svojimi deťmi už len na cintorín. Tomáša si spravodlivosť ešte nechtyla do svojich sieťí. Veď s vplyvnými rodičmi ide život predsa len ľahšie. Ak by niekto čakal aspoň hlas

svedomia, mýli sa. Tomáš sa neospravedlnil ani rodičom nebohých za to, že zabil ich deti a vzal im to najvzácnejšie, čo mali, nevinné životy. Ani jeho spolujazdkyni, ktorá už tiež mohla byť na druhom svete, hoci boli priatelia a spôsobil jej zdravotné problémy. Dokonca jej neposkytol ani trápne odškodné, i keď si ho zaslúžila a on si to mohol dovoliť.

Tento príbeh som nerozplála preto, aby sa odkryli bolestivé spomienky pre mňa neznámych ľudí. Hoci dúfam, že skôr či neskôr nájdú spravodlivosť a vytúžený pokoj pre seba a svoje deti. Ani preto, aby som poukázala na chyby v súdnictve a zákonoch. Tie tu boli, a žiaľ, stále aj budú. Urobila som to preto, aby ľudia pochopili narastajúcu vlnu nespravodlivosti, ktorá sa aj im môže v živote prihodiť. Aby sme budúcej generácii, ktorá po nás príde, dali jasný odkaz, že spravodlivosť existuje. Spravodlivosť nie je slepá, je len zaslepená peniazmi a mocou ľudí z vyššej spoločnosti. Ostáva len veriť, že spravodlivosť sa jedného dňa stane skutočnou spravodlivosťou. Nebude platiť, že ak niekto má dostať zaslúžený trest, môže si slobodu vykúpiť peniazmi a vzťahmi s vysokopostavenými úradníkmi. A tí, ktorí pocítili krivdu, by mali dostať zadosťučinenie. Lebo ak spravodlivosť v paragrafoch neexistuje aj pre toho najobyčajnejšieho človeka v krajine, potom spravodlivosť v paragrafoch bude len túžbou po niečom, čo ľudia chcú, no nemôžu dosiahnuť. Za spravodlivosť v paragrafoch pre každého sa vždy oplatí bojovať.

Katarína Nemcová, 17 rokov